

Kastelskirken juledag den 25. december 2020

Thomas H. Beck

Jeg besøgte Israel for sidste gang for godt 20 år siden i år 2000 lige inden fredsforhandlingerne brød sammen og den anden intifada brød ud. Indtil i år har der siden dengang ikke været meget håb for en fred i området. Det skyldes ikke bare politik, men har jo også rod i det religiøse og ikke mindst i det historiske. Mange konflikter i verdenshistorien har jo handlet om en stats eller et folks krav på et landområde. Her i 100-året for Genforeningen kan man jo blandt andet spørge, om Danmark stadig kan gøre krav på Sydslesvig? I Israel kan det jødiske folk oven i købet smide den trumf på bordet, at Gud Herren havde lovet Abraham landet. Derfor kalder vi også Israel med et godt gammelt dansk ord for Det forjættede Land.

Og lade mig lige holde fast ved det forjættede. Det kommer af det oldnordiske ”jætta”, der betyder at sige ja til noget. At love noget. Men i kraft af den måde, som ordet er blevet brugt på igennem tusind års dansk historie, har ordet også fået en fylde af noget himmelsk, af noget vidunderligt, at det absolut smukke, sande og gode – det helt igennem autentiske. Det forjættende. For ligesom Gud lovede Abraham Kanaans land, sådan har Gud lovet os at blive borgere i hans himmelske rige. Det forjættede Land er nemlig for os himmeriget. For mangfoldige gange og på mangfoldige måder har Gud i fortiden lovet os dette land igennem sine profeter – som det siges i dagens episteltekst, som jeg desværre ikke har haft muligheden for at læse. Det er blevet forjættet, at lyset skal skinne for os, der bor i mørkets land – ja, som det så siges i dagens lektie, som jeg heller ikke har kunnet læse. For der er blevet født et barn, der skal være fredsfyrste over dette himmelske evighedsrige. Og det er blevet os forjættet, at dette lille afmægtige spædbarn skal befri os fra det fangenskab, som vi befinder os i - eller rettere sagt de mange former for fangenskab, som vi hver især kan befinde os i på grund af en statsmagts misbrug af sin magt, på grund af social kontrol, på grund af fattigdom og udnyttelse, på grund af sygdom og nød, på grund af fanatisk religiøsitet, på grund af politiske ideologier, på grund af vores egen grådighed, begær, misundelse, løgnagtighed, på grund af en dårlig samvittighed eller - for nu at tage noget helt aktuelt – at vi kan befinde os i et fangenskab på grund af en identitetspolitik, der ikke bare vil destruere historien, men også vil støde sin modstandere ud i et mørke, hvor de bliver udskammet og forhånet og ikke må være med i ”det gode selskab” – også lidt smart kaldet ”Cancel Culture”, at man altså skal annulleres fra kulturen, udelukkes fra fællesskabet.

Men lad os vende tilbage til Israel, hvor man som turist bliver ført rundt i busser fra det ene historiske sted til det andet. Og man bevæger sig op og ned i tiden. Det ene øjeblik betragter man landets geologiske særpræg med Det døde Hav, der som en transformforkastning blev dannet mellem to tektoniske pladegrænser for millioner af år siden. Det næste øjeblik går man rundt i ruiner fra Kongetiden i det 6. århundrede før Kristi fødsel. Så ser man levn fra nogle af de ældste agerbrugssamfund for 10.000 år siden. Så springer man frem til den tidlige middelalder med enorme og fantastiske ridderborge, hvorefter man er tilbage på Jesu tid. Man får dog ikke de store muligheder for at leve sig tilbage i tiden,

for nutiden presser sig på med det allestedsnærværende militær og politi, der minder om landets borgerkrigslignende tilstand.

Den væbnede konflikt i landet er dog én ting. Der foregår også en kamp på historien. Om historien. Dengang for to årtier siden, da jeg besøgte landet, fik man at vide, at muftien i Jerusalem stod bag en systematisk ødelæggelse af oldtidsminder på Tempelpladsen, fordi man ville slette de historiske beviser på, at Tempelpladsen netop havde været tempelplads for israelitterne i årtusinder. Den historie dukkede perifert igen op i pressen forleden og var dermed med til at perspektivere, at der er en anden form for smitte end den sygdomsskabende overførsel af mikroorganismer mellem levende væsener, som det forgangne år i særlig grad har været præget af. For vi kan også blive smittet af religiøsitet, ideologi, såvel som fikse idéer, magelighed og meget andet, hvor det selvfølgelig både kan føre noget godt og noget ondt med sig.

Det er i den sammenhæng ord, der smitter os. Det er fortællingen. Historien. Der ligger derfor en stor magt i at tage kontrol over historien. For man kan dermed tage kontrol over et folks fælles hukommelse. Men ikke nok med det. For da den fælles hukommelse er et folks åndelige liv, selve folkesjælen, kan man ikke bare smitte folkesjælen med sine "syge", sine løgnagtige, ord, men man kan direkte slå folkesjælen ihjel. Bogafbrændinger er derfor udtryk for noget af det mest barbariske i denne verden. Lige så bestialsk er det at smide maling på mindesmærker, vælte statuer, smide buster i havnen, fjerne oldtidslevn fra historiske steder eller at indskrænke den enkeltes frihed til at tro, tale og forsamle sig.

Vi har her i efteråret kunnet markere, at det er 500 år siden, at Luther udgav sit lille meget betydningsfulde skrift "*Om et kristenmenneskes frihed*". Og Gud ske tak og lov, at det ikke er blevet brændt på det identitetspolitiske kætterbål. Ja, for identitetspolitikken er på sin vis ikke ny. Mennesker har nemlig altid destrueret, hvad de syntes var uautentisk, falskt og forlorent for at nå frem til det autentiske og sande. Men hvad er sandhed? Som Pilatus spurgte Jesus, da Jesus havde sagt til ham, at han – altså Jesus - var kommet til verden, for at vidne om sandheden.

Som citatet fra Pilatus også vidner om, har der altså altid igennem historien foregået en kamp om, hvad der er sandheden og det autentiske. Men i takt med, at vores del af verden er blevet mere og mere sekulariseret, har vores søgen efter det sande og autentiske fjernet sig fra kristendommen. I stedet for søges der mere og mere efter det sande og autentiske inde i os selv, hvor man så vil have anerkendelse for sin individualitet i alle mulige sociale sammenhænge: af sine forældre, i familien, i skolegården, af lærerne, på arbejdspladsen, af kollegerne og af chefen, i foreningslivet, på sociale medier og hvor vi ellers mødes med andre. Denne søgen efter at realisere sig selv er blevet til en slags ideologi, der – lidt forenklet sagt - bygger på, at et autentisk menneske for det første er en fri herre over alle ting og ingen undergivet. Og for det andet altså har ret til andre menneskers anerkendelse, hjælp og støtte.

Luthers skrift om et kristenmenneskes frihed begynder på lidt samme måde og dog helt anderledes. Her siges det for det første på nogenlunde samme måde, at et kristent menneske er en fri herre over alle ting

og ingen undergivet. Men helt modstridende siges det så for det andet, at et kristent menneske i alle ting er en træl, skyldig at gøre tjeneste, og enhver undergivet. Det siges jo dermed, at et menneskets frihed er knyttet sammen med et ansvar over for ens næste.

Nu er jeg jo kommet ret langt omkring. Jeg har talt om historien med udgangspunkt i Israels historie og om identitetspolitikken som en smitte, der kan slå folkesjælen ihjel, fordi den annullerer kulturen og destruerer vores historiske bevidsthed på samme måde, som den udelukker sine modstandere fra fællesskabet. Jeg har med udgangspunkt i Israels historie peget på begrebet Det forjættede Land, der i vores kristne sammenhæng er et udtryk for himmelen. Ja, og nu har jeg så nævnt Luthers 500 år gamle skrift om et kristenmenneskes frihed, fordi det om noget har med Det forjættede Land at gøre. Det kan derfor godt virke, som om jeg denne julemorgen har slået for stort et brød op og nu er på vej ud af en tangent! Så lad mig lige stramme op her til sidst! For målet med denne prædiken skulle nemlig gerne være at viderebringe det enkle budskab, at vi har vores kristne frihed i kraft af, at Gud lod sig føde som det lille Jesusbarn. Siden julenat er denne glædelige begivenhed blevet fortalt fra den ene generation til den anden op igennem historien. Det er et ord, der har større kraft end den, der fremkommer, når to tektoniske pladegrænser skaber en transformforkastning. Det er nemlig den forjættende historie om, at vi også har et borgerskab i Guds himmerige, som viser sig ved, at det lille Jesusbarn er ét med vores sjæl. For i sjælen overtager Jesusbarnet al vores synd og vi overtager Jesusbarnets uskyldsrene retfærdighed. Vi er derfor i sjælen sat fri fra det fængsel, som vi låser os selv inde i, når vi – blandt andet med en identitetspolitik - vil realisere os selv uden Gud og selv vil opfinde sandheden og det autentiske ved at gøre moralregler og værdier til vores religion. Det er med andre ord troen på Gud, der giver os et borgerskab i Det forjættede Land og gør os til en fri herre over alle ting og ingen undergivet.

Det er dog *ikke* en frihed til at realisere sig selv, eventuelt at destruere historien og hvor man har krav på andres anerkendelse. Men det er altså en frihed, der er bundet til at tjene næsten i kærlighed. For som Luther siger det, vil lysten til at gøre gode gerninger komme af sig selv, når man tror på Kristus. Gode, fromme gerninger gør nemlig aldrig nogen god og from, men et godt, fromt menneske gør altid gode, fromme gerninger.

Med dette gode julebudskab i ørerne er der derfor ingen grund til at synke helt ned i depression og tungsind, når vores hverdag forandres af noget udefrakommende, hvad enten det nu er en pandemi, tabet af et familiemedlem, sygdom, uvenskab, trusler om ufred og krig eller hvad der nu kan få os til at vandre i håbløshedens mørke og i disse dage være opfyldt med julesorg. For på trods af, at vi økonomisk og sundhedsmæssigt aldrig i Danmarks tusindårige historie har haft det så godt, som vi har det, giver julebudskabet mange af os lysten til – med de gode ord fra Grundtvigs salme, som vi så desværre ikke må synge - at bede Gud om, at han vil lade julesorgen slukkes. For i den bøn sender vi vores kærlige tanker til dem, vi i år ikke har kunnet fejre jul med, til alle dem, der har måttet sidde alene og til dem, der er ramt af sygdom, sorg og død. Det gør vi i en stille tro på, at det lille Jesusbarn er ét med vores sjæl og dermed det, der virkelig er et forjættende håb om fremtiden. Glædelig jul! AMEN!